

DOBROGEA JUNĂ

DOBROGEA A DOBROGENILOR

Director: CONSTANTIN N. SARRY

ABONAMENTE
Pe un an 40 Lei - Pe 6 luni 23 Lei
Anunțuri și reclame după învoială

Organ al revendicărilor naționale ale Dobrogenilor

REDACȚIA și ADMINISTRATIA:
RECURRENT - STRADA PATRASCU-VODA, No. 4
Municipiul din Iași

Portul Constanța

de Ing. Const. Bușilă

După războiul din 1877 - 78 puterile europene, intrate în Congresul de la Berlin, ne-au redat Dobrogea, provincie pe care o deslășea de la imperiul turcesc. În afară de bogățiile ce se găseau în terenul ei, anexarea Dobrogei ne dădea accesul la mare, pe unde să avem comerțul liber cu toate țările occidentale. Importanța ei o ținem în vâzută libertăți putea să sîmbă pentru țară, era apreciată cu mult înainte, întru cât chiar la 1870 se punea chestiunea construirii unui pod peste Dunăre, între Giurgiu și Ruscine, care să deschiadă producător românescii calea directă la mările sudice.

Realizarea Dobrogei în țara noastră nu a fost primită însă cu entuziasmul ce ar fi meritat, întru cât odată cu această anexare puterile europene constituiau războiul celor trei județe moldovenesti din Basarabia. Importanța realizării Dobrogei și liberalul acces la mare, nu putea șterge neapăsarea ce ni se făcea de către senia ce avuseseră nevoia ca să fie ajutați de armatele noastre în luptele din jurul Plevnei.

Așa era portul Constanța în 1878 când Dobrogea a fost anexată României și în aceeași stare a rămas până când anexarea de la 1878 s'a consolidat și importanța provinciei și portului Constanța economică a Constanței a fost recunoscută de la început, căci în anul din primele discursuri (într-o de către Regele Carol, după anexare, vorba despre grabnica unire a sistemului căilor noastre ferate, cu calea ferată Cernavoda-Constanța, imperio, reclamată de interesele noastre politice și comerciale, pentru rezolvirea chestiunii șirului la mare. Primele studii pentru mărirea și amenajarea portului Constanța au fost făcute în 1881 de către Sir Charles Hartley, inginerul șef al Comisiunii europene Dunărene, apoi de un serviciu special creiat la 1888 sub conducerea d-lui I. B. Cantacuzăo și cu consiliile tehnice ale lui Guțărăd, pe atunci directorul portului Marsilia.

Cu toate studiile făcute portului Constanța a rămas în starea în care l-am moștenit de la turci, până când s'a rezolvat chestiunea legăturii căilor ferate din țară, cu calea ferată care duce de la Dunăre la Constanța. Același timp de apărare spre largul mării, care era ușor acoperit de valurile furioase, înzind platforma și împiedicând operațiunile de încărcare și descărcare, același bazin redus, fără apărare suficientă, în care vasele nu puteau avea liniște în timpurile marilor furtuni; același grup și chiar imposibilități, de intrare în port pe timpul când marea era rea. Că s'ar fi putut face mai curând legătura căilor ferate și amenajarea portului Constanța în același timp cu podul peste Dunăre și linia ferată la București la Dunăre, spre a fi fost mai curând puse în valoare sumele cheltuite, sunt chestiuni ce nu trebuiesc a ne preocupa astăzi.

Lucrările podului peste Dunăre încep în anul 1890 pentru a lega de-a pururi aceste două țărâni ale Dunării, înfrînd interesele și cimentând unirea între aceste două trunchiuri ale Statului român, în chip tracic și neperturbat după cum se exprimă Regele Carol la începutul acelor lucrări. Podul se termină în 1895, când se deschide legătura prin calea ferată între Occidentul Europei și țărmurile Mării Negre, de unde se putea merge cu ușurință în orientul legat de interesele țărilor europene.

(Va urma).

devolare destul de mare. - Căi mai clasic autor alor: St. unghel, când vorbește de modul de contagionare al acestor afecțiuni, nu știe dacă se face prin aer, alimente, etc.

Căți din ai lor, or fi dat, „ostul popii” nu știm. Se nici că ne doare să știm!

La Ruși, iarși este o intendență, pe care o găsim în toate vremile. Din convorbirile avute cu confesiuni ruse asupra epidemiologiei de dincolo de Nistru, am văzut că și pe vremea de normăle ei se luptau cu ea; a căsă probabil din cauza halului extraordinar de mardărie în care trăiește populațiunea rusească și mai cu seamă mardăriea ei, înșăși și îndobitociri de tariceni nenorociți, moșii pe via Irotzky și Lenin ar vorbă să-i pue alături cu lumina înțelegătoare și cu adăvărăt civilizat.

Tifosul exantematic la Ruși nu a e de căi o singură explozie, acea a inculturii lor crase.

Nu le-a lipsit nimic, dar nimic, din ceea ce ar fi putut să fie pentru ei un dig de apărare.

În avut și de mîncare, nu avut și apă, foarte mult săpun, nu le-a lipsit nici rufărie, nici îmbrăcăminte, nici medic, nici medicamente.

Noi însă, datorită unei vitregii de moment a soartei, am fost obligați să ne îngrămădim într-o singură parte a țării noastre; aci să luptăm cu grijile și nevoile unui popor cu trebuia să fie pleget unui dăman cu mult mai numeros și să trăieșcă în suferință chinată de a fi părășit de un aliat loz, ticălos și micșorat.

Laz și ticălos pentru că nu și-a respectat cuvîntul de cinste spus și înălțat în fața lumii civilizate: micșorabil, pentru că după ce a desertat de la datorie, ne-a furat și ne-a jefuit, cu ei cei mai ordinari bandiți de codru.

Așa fiind se înțelege ușor, de ce la noi s'ar fi fost poate ceva inexplicabil ca să nu apară un astfel de flagel.

Aș fi vrut să termin astăzi, mîncăr cauzele care determină această boală; am alunecat însă pe un teren de sentimente și resentimente, pe care miștina fușă nu le-a putut împiedeca să nu explodeze.

Dr. Nissim

Teama de cuvînte

E caracteristica oameilor lipsiți de conștiință, convingeri și credință: se tem de toți și de toate, până și de umbra cuvintelor!

Cedînd vrierii vremii, reprezentanții cei mai tipici ai oligarhiei concentrate în Capitală - mă gândesc mai mult decît la alții la membrii Ocultei Infundate în subteranele Băncii Naționale - s'au văzut siliți să renunțe la o sumă din prerogativele însușite treptat de decenii, prin lipsa proprie de orice scrupule și prin indolenta celor din prejur. Așa numita «caracaliță brătienistă» și întreg reacționarismul român au trebuit să și deie în cele din urmă seamă că acumularea atîtor sentimente și resentimente la «centru» va sfîrși prin a produce exploziunea, căreia nu va și atunci să-i reziste nimic.

Reculeși pentru ochii lumii, scrîpînd din dinți în tînduștelor lor, toți acei cari au urzit și abuzat până astăzi de puterea reprezentată de o mîna de oameni străni în jurul unei mese dela Capșa, cantă să se scuture de niște formule prezintate până și de ei ca anacronice și ceacă să la pasul cerințelor vremii care s'a impus.

În consecință, principatul de liberă determinare proclamat de Liga Națiunilor și consacrat pentru toate popoarele își va găsi în noi o aplicațiune pe provincii, eluate de azi înainte a se administra și a se chivernisi căt mai potrivit cu vederile, cu interesele și cu năzuințele colectivităților ce le locuiesc.

Acesta ducă însă la atît de adeseori discutata descentralizare - și tocmai aci încep teama despre care vom și ne ocupăm.

«Descentralizare» e formula lansată și preconizată de d. Petre Carp și a o primi ca stare, ar însemna să aplici «programul adversarului»; or aceasta nu este de adînc la niște inovatori, căreia sistemul decretelor-legi le-a fecundat fantazia și puterea creatoare.

Săi zici: «santionul local» - singura enunțare (termenului) face să și se știrlească șterit! Ce-ar mai rămîne din «Serviciul de Siguranță generală a Statului», dacă o asemenea reformă ar fi dusă până în capăt?

Și atunci s'a găsit cuvîntul potrivit: «regionalizare».

«Se va crea - ne asigură «Vitorul» - un nou organ administrativ intermediar, care va purta numele de «Regiune».

Pentruca înșăși și tendințele ceterărilor să nu urzăgă prea departe

însă, aceeași foaie oficioasă ține să ne «spună din capul locului, că regiunea nu este o împărțire politică. Împărțirea țării în regiuni se face în scopul de a se da o mai mare dezvoltare vieții locale din punct de vedere cultural, economic, sanitar și lucrări publice».

Și de cine va depinde, mă rog, soarta Regiunilor? De un Consiliu regional, alcătuit în prima linie din prefectii județelor respective.

Ați înțeles! Săvenii partidului cu Constantinianii dela Comisia de aprovizionare, import și export, regînd «viata locală» din Regiunile brătieniste...

Ca diferitele provincii, care alcătuiesc țara românească, azi mărișă, înzind să rupă cătușele unei birocrații centrale înabusitoare, ce le la orice puțină de control și orice drept de inițiativă proprie: că reclamînd o oarecare neațărnare locală, n'o fac decît tocmai din cei mai luminați patrioții și din-

tr'o puternică conștiință de sine, - asupra tuturor acestor considerațiuni nici nu eufadiseșie dar nici nu îndrăzneșie, natural, să se oprească «Vitorul».

Înțelegem foarte bine rezervele și scrupulele tuturor celorlora cari, de azi încolo, au nămi de perdat de pe urma descentralizării, regionalizării, ori zică-i cum i se va zice, ce va urma dela sine, - dar dela care noi nu așteptăm și la care nu vedem o «împărțire politică», cum le place să însinueze celor interesați în cauză, ci dinpotrivă, o îmbinare și o încheiere națională.

Cuvîntele care sperie oligarhia pretedă și în declin, pe noi nu ne înșoală. Decentralizată sau regionalizată, țara va și să impună voința ei unei clici, care și-a trăit trîul și ne-a mîncat mîștina!

Const. N. Sarry

Dobrogenii către M. Sa Ferdinand I, Rege al României

(În ziua de 9 Martie n. e., s'a expediat M. Sale Regelui următorul memoriu telegrafic, urmat de aproape 300 de semnături de proprietari, profesioniști liberi, plăgari, concurențiali și meseriași din Dobrogea).

Sire,

Pe urma războiului mondial, la care am participat cu tot sufletul și noi românii, cu toate puterile de care am dispus, pentru înfăptuirea idealului nostru național, - noi, Dobrogenii, am fost cei mai loviți de soartă, mai greu decît oricare alții din restul țării.

Dela începutul războiului am fost nevoiți a ne părăsi căminurile și avutul nostru, fără nici o orientare din partea celor care ne-o datorau.

Familie noastre s'au risipit și decimat într-o neagră pribegie timp de 2 ani și jumătate, neajutați de nimeni și speculați de toți în toate direcțiunile. La înapoiere am găsit dezastru, jale și patia.

N'avam vite, n'avam vehicule, scunje, îmbrăcăminte și nici hrană necesară, perim ca zile, ne seceră bolile mizeriei, care nu mai curmă.

Nu mai avem decît suflet, acei puțini cari am mai rămas.

Ogoarele noastre sunt înțeleșite, în special ale foștilor pribegi, casele dărărmate, mobilierul lipsă, gospodăriile în total deslințate, pâinea extrem de scumpă și greu de procurat, greutăți de tot felul ne apasă, nu mai avem nici avutul și cu atît mai puțin perspectivele care ne garantau angajamentele noastre de ordin moral și în special de ordin financiar care ne țin strîns în clește și pentru viitor.

Sire,

Obligațiunile de tot soiul s'au înmulțit față de cei rămași pe urma celor căzuți jertfa pe altarul patriei.

Cum vom face față în toate aceste obligațiuni nu știm, nu putem răspunde. Pacea se încheie, stăpînirea ne-a îndesulnat cu diferite promisiuni de tot felul. Totuși noi, Dobrogenii, ca răsiplă a tributului de sînge ce am dat din belșug în acest război, suntem lipsiți de toate, sechestrați în casele și în satele noastre. Pentru a ne vizita, pentru a ne plînge, pentru a ne pune în contact cu restul țării ni se cere pentru orice călătorie atîtea forme.

Nu știm de ce ni s'a creiat această situație, cu ce am greșit înaintea stăpînirii, ca să inspirăm atît de puțină încredere!

Din luna Noembrie stăpînirea a cunoscut situația Dobrogei, dovadă ordi-nelle date la acea dată funcționarilor.

După cinci luni, astăzi, nici o îndreptare. Măsurile care au fost luate sunt absolut fără nici un efect simțitor, vizibil.

Anul agricol pierdut și în consecință și restul activității noastre. Comerțul, singurul mijloc prin care s'ar putea nivela lipsurile cu prisoasele aflate în diferite regiuni ale țării și peste hotar, este monopozitat pe o cale deghizată de stăpînire, unde accesul e greu, aproape imposibil.

Importul oprit sau șicant în mod interesat și privilegiat.

Diferitele comisii de aprovizionare îngreuează tocmai aprovizionarea și o fac imposibilă, scumpind valoarea alimentelor cu cheltuielile ocazionale și lefurile ce se plătesc pe contul nostru, dublînd astfel în mod indirect numărul funcționarilor pe contul cetățenilor comuni.

Total suntem obligați a cere stăpînirii, acțiunea noastră fiind soprimată, nu ni se dă nimic, sau ce se dă e prea puțin, afară de făgăduințe.

Pagubele cauzate de dușmani conform decretului-legi au fost arătate de cei năpăstuiți din luna Ianuarie; după două luni, astăzi, nici măcar verificarea cererilor nu a început, pe când în alte State se discută în Parlament modalitatea plății.

Ziarele sub cenzură publică ajutor dal Putășilor și celorlalte județe limitrofe de pe întinderea frontală. Noi, Dobrogenii, știm că am fost cei mai încercați. Cu noi stăpînirea a făcut proba evacuării, după care s'au luat măsurile contrarii pentru restul țării. Cu noi s'a înfrînat furia dușmană.

Sire,

Fiii și rudelile noastre de la început și astăzi încă apăra întregirea țării la fruntaria răsăriteană. Majestate, cerem libertatea acțiunilor noastre, cerem des-păgubiri drepte și urgente ce ni se cuvin, suntem pe marginea prăpastiei. Majestate, Vă rugăm a ne ajuta grabnic pe noi năpăstuiți soartei, care îndurăm și astăzi calvarul în toată amărăciunea lui.

Majestății Voastre coram îndreptare, înșurătorii nu avem.

Sire,

În prima fază, Dobrogea a fost cea mai slab apărută chiar dela început. În faza a doua, după dezastru, a urmat cedarea noastră ca preț al păcii dela București. În faza a treia, în care ne găsim, alegem roadele acestor fapte Mizeria.

Sire,

Cerem ajutorul Majestății Voastre, în lipsa legiunilor. Un memoriu deus de noi Constanțienii Consiliului de Miniștri de la început al unei Ianuarie, n'a avut nici un rezultat.

Dacă psoea este cauză întârzierii, nu credem să se cauză dreaptă pentru întârzierea lucrărilor premergătoare unei plăți.

Pentru înșurarea operațiunilor de verificarea cererilor pentru despăgubiri, ne permitem a propune:

1. A se plăti integral și de îndată toți acei cari au cerut sume minime, adică sîrcei a căror pagubă nu întrec valoarea de lei 20.000, sumă care astăzi abia poate servi unui agricultor pentru panarea în țările de recoltare a unei întinderi de 10 ha. pămînt, - iar pentru alte meserii iarși abia să le înșcheieze. Cu aceasta s'ar simplifica numeroasele cereri.

2. Cererile care întrec suma de 20.000 lei, să fie verificate de organele judecătorești, iar nu politice, de urgență și pe măsură ce ele au fost verificate să începă acțiunea lor, în interesul urmasului și ca o ne oia recunoscută nouă Dobrogenilor naufragiați ai soartei.

Al Majestății Voastre servi și supuși cetățeni.

(Urmează semnăturile).

DIN CAPTIVITATE

COCORII

de Const. N. Sarry

Un anghiu imens
De călători acrieni,
Înșurții ca bunii oșteni,
Străbat vîrduțul sus de tot
Condași de-n ăscut pilot,
În șbor intens.

Cocorii trec...
Vin din spre nord, de capul lor
Și nierg spre sud, în ritmîc șbor,
Prîvind la fanful lor masiv,
Cu ochii plîși eu, biet captiv,
În tot petrec.

Stați un moment!
Oprîți-vă, cocori înșibi...
Voi din spre țara mea veniți -
Din țara în care zoriți,
Trezise privilegiorile:
Cu cămpurile rîu de rîu,
Cu lanurile grîn de grîn,
Cu mușii bătrîni și nîșpeziți,
Dar veșnie yerzi și nîșerîți!
Cu marea zărilor cerești,
Cu tele zâne din povești,
Din țara în care toți domănesc,
În care frunzele doinesc
Și laudă pe Dumnezeu...
Din țara cerea sunt și eu!
Oprîți-vă, cocori înșibi,
Pe Domnul Sînt, mîrturisîți! -
Au, țara-accesis de volanti
Nu-i cucerîți de dușmani
Pînă în prezent!

Înșibi cocori,
Îa spuneți, coborînd coles,
Voi n'aj văzut pe-a mîncă-mea,
Tot întrebînd din ou în ou,
Tot cercetînd din pînă în pînă,
De-ai ei feciori?

Cocori înșibi,
Nu vreți să-mi spuneți care sînt,
De n'aj văzut pe-a urea soție,

Cu umezi ochi, cătînd spre poartă
Și blestemîndu-și eruda soartă?...
Mărturisîți!

Mai stați puțin
Și spuneți-mi, înșibi cocori,
Voi, care creșteți pulșori!
N'aj auzit pe unde-va
De copilașul meu cum-va,
D'al lui suspin?

Vai! Nu vorbiți?
Cocori, nu spuneți vr'un cuvînt?
Plecăți de pe acest pămînt!
Și în Mărie, Domnul de-o vrea,
Să ne vedem în țara mea,
Mal ferticii!...

Sirena, 4 Oct. 1918

Cronica medico-socială

Tifosul exantematic

Maladie română, la noi în stare de epidemie, după războiul flagel, care a secerat adînce vieți mai cu seamă în Moldova în timpul actualei campanii și mai cu demăsur în țărna anului 1917.

Ce-celînd tratatiile clasice, vom găsi foarte puține lucrări literare asupra acestei boli.

Și, dacă asupra simptomatologiei, le poți editași puțin, în ceea ce privește însă etiologia, sau cum a căsă și de unde s'a și propagat, nu găsim nimic, dar absolut nimic precu ori științific.

A trebuit să ținem calcululul acestei mardărie, pentru că mardărie de cel-lalte mardărie, care au lăsat omului ca, să moară o sumă prișcă de distrugere a vieții omenești, o sumă calamitate pe care lumina științifică n'a descoperit-o încă și mai în ștarea n'a putut să împiedice ușor propagarea ei pentru multă vreme în țara noastră.

În armata noastră, tifosul exantematic, la început, nu a fost diagnosticat și nici n'a putut fi împiedicat să se în-

Exproprierea în Dobrogea

Expunerea făcută d-lui Duca, Ministru al Domeniilor de Dr. I. Butărescu.

Domnule Ministru,

Vă rog respectuos să dați o îndreptățită atenție următoarelor considerațiuni, în chestiunea exproprierei în Dobrogea.

Această provincie, astăzi cea mai devastată și mai nenorocită din întreaga țară, fiind ocupată de cel mai teribil dușman timp de aproape doi ani și jumătate, locuitorii ei români, în cea mai mare parte proprietari rurali, de diferite grade varînd între 10—25 și 100 hectare, și alți câțiva proprietari mai mari au avut de suferit cele mai grele dezastre de pe urma războiului, pribegind chiar până în momentul de față. Se cuvine deci să se dea cea mai mare atenție în opera de refacere și ajutorare acestei nenorocite populațiuni rurale, ruinată și în absolută imposibilitate de a-și relua în viitor starea proaspătă a avutului lor, rezultatul unor jertfe și munci de jumătate secol, aceasta fiind de un mare interes național.

De notat mai întâi faptul că situația proprietarilor din Dobrogea este incomparabil mai nenorocită decât aceea a proprietarilor din Oltenia, Muntenia și Moldova, care au putut în mare parte să-și cultive proprietățile ca în timpurile obișnuite, una chiar cu mai mari folosuri, afară de cei din zona de operație.

Este de un interes vital pentru întreaga țară românească, că această stare lamentabilă a clasei proprietarilor rurali români din Dobrogea să înceteze cât mai repede și pentru aceasta e nevoie de cea mai mare sollicitudine, energie și patrioțism din partea guvernului, fiindcă Dobrogea cu porturile sale maritime și gurile Dunării, în viitor vor fi pământul prin care va respira România Mare în consecință în Dobrogea trebuie consolidat și întărit elementul românesc, căci această provincie va fi tamponul între Slavia de sud și cel de nord și, acest stavilăr, va fi în viitor și o garanție de siguranță a României mărite.

Aspirațiile și competițiile vecinilor noștri de la sud sunt încă vii în memoria tuturor, cu ocazia tratatului de pace de tristă memorie din 1918, când Bulgaria pretindea anexarea Dobrogei și a sudului Basarabiei, unde există o colonie de bulgari spre a face joncțiune cu Ucraina. După unele statistici în sudul Basarabiei ar fi 120.000 ucrainieni, ruși 85.000, ruteni 35.000, lipoveni 40.000, cazaci 35.000, bulgari, 60.000; așa că e un interes vital național ca elementul românesc din Dobrogea — provincie-tampon — să fie ajutat și întărit în cel mai scurt timp, fiindu-se seamă de importanța considerabilă în viitor a Dobrogei pentru vitalitatea României-Mari.

Este revoltătoare constatarea că populația rurală românească din Dobrogea este complet ruinată și pierdută pe când majoritatea conașionalilor după-șinilor noștri din Dobrogea sunt într-o situație materială înai înfloritoare ca niciodată, prin prădarea averilor românilor și ocrotirea binevoitoare din timpul ocupației a cotropitorilor; de aceea este de o necesitate urgentă și inexcusabilă ca populația rurală românească să fie grabnic ajutată, căci fără Dobrogea, consolidată, România deși mărită, ar rămâne o insulă izolată într-un ocean slav, și istoria ne spune că a suferit România de la slavi.

Domnule Ministru, mi-am permis aceste scurte considerațiuni asupra Dobrogei, fiind că d-voastră, ca proprietar rural, prin succesiune, în această provincie, sunt convins că veți înțelege mai bine ca ori cine importanța vitală a Dobrogei pentru România mărită, așa cum a înțeles-o delincventul d-voastră părinte și bunul meu prieten, când și-a așezat totuși muncii sale în proprietatea rurală din această provincie.

Știți bine că regimul proprietății rurale în Dobrogea diferă de cel din restul țării: După anexarea acestei provincii în 1878, Statul român substituindu-se în drepturile Statului otoman, prin legea din 1882, regimul proprietății rurale e așezat pe principiul proprietății de diferite grade, 10, 25, 50 și 100 hectare, vânzându-se de către Stat în loturi de aceste întinderi, astfel că problema agrară e aproape rezolvată în Dobrogea, pe principiul proprietății de diferite grade, cu planuri de parcelare și cadastru, regulate.

Imi permit să reproduc aici în rezumat după o statistică a domeniului de domenii, tabela de repartizare a pământului în Dobrogea:

1) Proprietate mare de la 100 hectare la sut

Județul Constanța	140.942 hectare
Tulcea	3.724
Total	144.666

2) Proprietate mijlocie de la 25 — 100 hectare

Județul Constanța	76.135 hectare
Tulcea	19.419
Total	95.554

3) Proprietate mică de la 1 la 25 hectare

Județul Constanța	212.783 hectare
Tulcea	160.816
Total	373.599

Adică 144.942 hectare proprietate mare de 100 hectare și 471.123 proprietate mică și mijlocie.

La această cifră trebuie să se mai adauge proprietățile veteranelor împroprietăriți posterior acestei statistici, cu cel puțin 50.000 hectare, astfel că actualizate proprietățile mică și mijlocie posedă în Dobrogea cel puțin 521.123 hectare, față de 144.942 hectare pentru proprietatea mai mare de 100 hectare, expusă exproprierii.

Cota de expropriere din această provincie mai mare de 100 hectare are să revină la circa 100.000 hectare, rămânând

pe seama proprietății mai mari de 100 hectare aproximativ 40.000 hectare.

Aceasta e situația proprietății în vechea Dobrogea. Prin urmare, dacă se va ține pentru împroprietărire în Dobrogea, norma admisă în cel din urmă timp în această provincie, dându-se câte 25 hectare de cap de familie, ar urma să se împroprietărească aproximativ 4.000 de țărani, din cari, poate, 1.000 ce se vor găsi fără pământ în această provincie, iar pentru restul trebuiesc aduși coloniști. — și aceasta mai mult din Transilvania, căci chiar cei „mai mulți dintre proprietarii cari au mai mult de 100 hectare sunt tot transilvăneni, supra-numiți: *domnii de țară* — această provincie fiind foarte prelinică pentru creșterea vielor favorizate de climatul marin.

Dacă s'au alcătuit în Dobrogea câteva proprietăți rurale mai mari, în răstimp de aproape 40 ani, aceasta este un rezultat firesc al luptei pentru existență — și acest lucru se va întâmpla probabil și în viitor pentru proprietatea rurală parcelată și divizată, căci legea firească imuabilă a luptei pentru existență va subsista fatal, ca în orice operă de progres omenesc.

Noi, proprietarii rurali din Dobrogea, nu deținem proprietățile noastre rurale după timpul lui Caragea-Vodă, și deci n'am urpat pe țărani din drepturile lor „ab antiques” și nici nu am dobândit proprietățile noastre după cum susțin unii scriitori ca Radu Rosetti și, prin samovoinție, ci am cumpărat pământul de la Statul român substituindu-l în drepturile Statului otoman.

Mașina. Subșcenariul care am luat parte cu generalul Căndiano Popescu, la stăruințele redușii Grivița, din ale cărei tunuri s'au fluturat corănda de oțel a independenței patriei, când ni s'a coafat și „Virtutea Militară”, și deci tentați de reamintirile mărețe și sacrificiile făcute pentru această provincie, am fost ispiți și îndreptățiți a ne așeza fractul muncii noastre în această provincie, convinși că facem operă de bun român și patrioț, ca și vecherul d-voastră părinte.

Noi, proprietarii dobrogeni — cu proprietăți mai mari de 100 hectare și deci supuși exproprierii — am lucrat adevărate jertfe când am mers să colonizăm și să întărim elementul românesc în această provincie; trebuie să se țină seama de această operă, de oarece timp de 35 ani a trebuit să luptăm cu imense greutăți, până să reușim să realizăm proprietăți de 4—500 hectare din buchețele de 10, 25, 50 și 100 hectare, astfel că acum când proprietatea mărită prin comasare ajunsesc să folosească în raport cu sacrificiile îndelungate ce le-am făcut, ne vedem expuși la expropriere pentru utilitatea națională — operă pe care o recunoaștem perfect îndreptățită și răspunzând nevoilor sociale; trebuie însă să se țină seama și de nevoile noastre, căci și noi facem parte din colectivitatea socială, și am fost chemați la datorie pentru patrie în mod egal noi și în noștri, ca și țărânul muncitor manual.

În rezumat, d-le ministru, sunt perfect de acord cu principiile emise prin decretul-lege de expropriere, însă pentru noi, proprietarii dobrogeni, cu desideratele următoare:

1) Pentru cota expropriată să ni se plătească prețul echivalent cu prețurile ce se vor plăti la expropriere în județele din stânga Dunării: Vlahța, Teleorman, Ialomița, Brăila, etc.

Dacă în aceste județe prețurile regionale au fost mai ridicate, aceasta se explică, nu prin faptul că în Dobrogea calitatea pământului de cultură ar fi înferioară pământului celui mai bun din stânga Dunării, ci din următoarele cauze:

În Dobrogea, populația fiind mai rară decât în județele din stânga Dunării, era compusă aproape exclusiv din proprietari rurali cu proprietăți variind după cum am arătat mai sus dela 10, 25, 50 și 100 hectare. Acești țărani întârșiți și având o înțindere de pământ mai mult decât suficientă pentru prosperitatea familiei lor, — de oarece în Dobrogea, fiind toți țărani împroprietăriți nu li se poate aplica regimul de Neologobie 2), după cum se practică cu cei așezați pe latitudinile marilor proprietari din stânga Dunării.

Din această cauză cultivarea, așa ziselor mari proprietăți de 500—1000 hectare în Dobrogea, se făcea exclusiv în regie cu muncitorii străini aduși din alte părți, cu cheltuieli mari și aproape nicăieri nu se lucra în dimă sau arenda la săteni cele 20 hectare cu preț fixat de consiliul regional agricol.

Din această cauză prețurile maxime regionale de arendare fixate de acest consiliu, sunt sub realitate și nici un proprietar din Dobrogea n'a făcut apel contra acestor prețuri maxime, neavând nici un interes, deoarece, după cum am arătat mai sus, munca în dimă nu se făcea nicăieri în Dobrogea, nici arendarea celor 20 hectare la săteni.

Plusul valorii pământului în județele din stânga Dunării se explică mai mult prin exploatarea muncii țărânului, lucru care nu s'a practicat în Dobrogea.

Pentru înțelegerea prețului pământului în expropriere este deci absolut înțeles să se ia ca bază prețurile regionale de arendare, și singura bază justă și realist este calitatea pământului, care, în special în județul Constanța, este echivalent cu cele mai bune pământuri din județele Dolj, Teleorman etc.

2) Să ni se plătească o cotă-parte din valoarea pământului expropriat, acum la 1 Aprilie spre a putea face față nevoilor și suferințelor incomensurabile, și trebuie să se uite că noi, proprietarii dobrogeni, am fost complex ruinați de război și sun-

tem țara încă o resursă, deoarece dela începutul războiului am fost complex lipsiți de folosința proprietăților noastre, atât mai cât și micul proprietar.

3) Să se admită la proprietarii cari au mai multe cumpuri de proprietăți în diferite localități, transferarea cotei neexpropriabile și comasarea într'un singur corp, acolo unde avem principala înzestrare de mare valoare și unde să putem face o agricultură rațională intensivă, care să servească ca model și pentru cei împroprietăriți.

Această operațiune este foarte posibilă în Dobrogea și nu lezează interesele localitorilor băștinași sau viitorilor coloniști.

Deși parte din populația acestei provincii s'a distrus, succesorii lor legal ar trebui să fie retrimiți în Dobrogea, unde au proprietăți, iar nu împroprietăriți din nou în stânga Dunării, sau cel rețuș să fie obligați și ajutați a se reînțoarce la proprietatea lor.

Dacă Statul român își înțelege menirea în viitor și își dă seama de vitala importanță a Dobrogei pentru România mărită, trebuie să aibă o deosebită sollicitudine pentru această provincie, consolidând aici puternic elementul național pentru a evita în viitor competițiile rapacilor noștri vecini dela sud, și administrând-o în viitor astfel de cum va fi administrată până acum, trimițându-se toți nevoiții partidelor populice cari n'aveau loc în România, spre preocuparea și activitate verzoase.

Conducerea acestei provincii, de o așa mare valoare pentru România mărită, trebuie încredințată persoanelor cu simțul demnității și al datoriei de onoare — persoane înzestrate de cele mai nobile sentimente pentru Patrie și Neam.

Binevoii, vă rog respectuos, Domnule Ministru, a primi stima și distincția considerate ce vă păstrez.

Dr. I. Butărescu.
Proprietar rural, fost medic, șef de spitale, senator, medic maior veterinar.

Părăsimii

de: Crușin-Deladășlița

Intruchiparea României-Mari, ale cărei zile mi-a fost dat să le ajung și eu, anul asta m'a întors o clipă cu gândul înapoi, spre locurile pe unde am auzit primul cântec de leagăn, pe vremea copilăriei, pe când Postul „Părăsimilor” — când am început a l pricipie — găsea un rost deosebit în viața de toate zilele a omului de mai târziu. Și mi amintesc cu sfială cât de mult m'au schimbat vremurile și cât de sterp a fost pământul pentru sămânța aruncată, cu atâtea grije, de dascălii mei bubi.

Sfiala pe care o încerc, crește cu atât mai mult, cu cât s'oprește numărul celor de-un nume cu al meu, cari, ca și mine, aruncați de vântul sorții — din arderile subjugate ce au fost — astăzi sunt români liberi pe pământul Dobrogei.

Și cât tâlc și câtă chibruință puneau acei fericiți dascăli, pentru desăvârșirea sufletelor ce li se încredințau spre păstorie!

Sfîntența postului, pe vremea aceea, ne pregătea emoțiunea cu care ne duceam la spovedanie iar de acolo la împărățire. Doamne! și profundă mai era întrebarea pe care mi-o puneam atunci, în urma predicilor dascălești! Copii, dar li cercetai sufletul în tot amanunțul. Trebuia să cobori în tine și să simți tă, dacă ești demn. Nu era? Urmasu măcănilor. Iar în minte li ziceai mereu: „Sunt eu vrednic să mă împărățesc cu Sfînta Sfîntelor, pentru că să pot apoi ciocni ouăle-roșii de Sfînta Invierere.”

Da, în jurul dînoaselor cântări bisericesti din Părăsimii, *carolinia inflectuata* a fost singura tendință a dascălilor ardeleni depe vremuri. Intrînsa se rezuma toată râvna lor de muncă — și i-am văzut, deseori, gândind fericiți în speranțele lor de mai târziu. Drept e că ei au isbutit să ne însușească acele avânturi care secole întregi ni putut înfrînge ademenirea, ajungîndu-se — deseori destul de seducătoare — dar nu și pot număra decât foarte rar specimen cari, trecute peste granița română — asemenea „Ireazului lui Mihai-Viteazul” — să mai fi putut păstra vreo urmă, la vremes lor. În Țara liberă, din straița cu pîde și cu sfaturi — singura avere cu care au fost înzestrați.

Libri, în țărni mănoase, alături de ivoare cristaline, ce nevoe să mai aibă ca-lui de stîmpăni lui?

De-atunci s'au scurs aproape trei decenii. Constituționalizat și eu — ca toți cei cari au dat ultimii suflului și optica — înaintat și eu — ca toți cari au auzit cel puțin peste Dunăre dacă nu chiar la granița preceptele sfînte cu cari au pornit din Ardeal — nu știu pentru ce „Părăsimii” de azi îmi înțip un spovedanie. Și pentru că Invierere care se apropie e Invierere Neamului Românesc, vreau să fiu demn și eu de Sfînta Sfîntelor.

Voi încerca dară să-mi deschid în numărul viitor sufletul, față de cititorii „Dobrogea Jună”, față de marele public, care e și cel mai de treabă duhovnic.

CONSTANȚA

D-r W. Goldenberg
SPECIALIZAT LA BERLIN
Boli de femeie, Genito-urinare, Sifilis, Mameș
Injecții interstițiale cu cianuri de mercur și Neosalvarsan
Dr. Remus Oprescu
(Cazetele avocatului Băduțevici)

Dezastrul Românilor la Turtucaia

cu H. Prasină generalul Topol, într-o serie de articole publicate în „Luceafărul” în Septembrie și Octombrie

Traduc și adnotat de colonelul în rezervă N. MARAȘESCU

Așa dar în această zi la ora 4,30 p. m. căzu inexpugnabila fortăreață a Turtucaiei. S'a văzut minunea, se mai auzită, d'a se lua din două surituri o pistă înălțată, perfect armată și apărată d' o puternică garnizoană.

Din a viza luptei unui pod peste Dunăre, întregu garnizoană compusă din regimentele: 34, 36, 40^a, 44^a, 75, 76, 77^a, 79, 80 și 84, două batalioane de genandarmi¹⁾, regim. 5 obuziere, regim. 3 artilerie²⁾ și toată artileria de câmp, în total 150 tunuri căzură în mâinile noastre.

Namărul prizonierilor făcuți la Turtucaia se ridică la 28.000 trupă și 480 ofițeri, printre cari 3 comandanți de brigadă și 8 de regimente, singurul comandant al fortăreței³⁾ a putut scăpa peste Dunăre. Mai lucrăm: două drapeluri și cele două baterii pe care românii ni le luaseră în 1913 la Ferdinandovo, o cantitate considerabilă de munițiuni și de rezerve alimentare, material de război, unelte, automobile, velocipede, camioane, căruțe, 6000 cai, bagaje, etc.

Pierderile noastre, în urma asalturilor din cele două zile, au fost de: 161 ofițeri, 11 plutonieri t. r. și 7742 soldați. Aceste pierderi relativ mari — aproape 25% din totalul atacatorilor — se datorează prodigiosului elan al vitezelor noastre trupe. Ofițerii și trupa realizau în avânt, împinși de o forță irresistibilă, d'a zdrobi pe inamic și de a lua cât mai repede forturile.

Ofițerii germani li-colonel Herling din artilerie și maiorul din geniu Scheinuemann prezenți la atac, comparau acțiunea noastră de la Turtucaia cu aceea dela Mort-Homme dela Verdun și se minunau de repeniența înărei fortăreței.

Triumful nostru din ziua de 6 Septembrie (24 August) nu se mărgini numai la căderea Turtucaiei. În aceeași zi la estul acestui oraș o altă luptă glorioasă hotărî tot așa de repede de soarta altei cetăți: de a Silistrei.

La miezul zilei, când armata noastră li impunese o tensiune supremă în

- 1) Nu așa perfect armată; noi aveam tunuri de 100 fixe și un trager încercat, și tunuri de 150 cu trager repede și pe automobile; tunurile noastre (bateria de 150 bâtea 900) m. ale lor 12000 m. deci ghinetele noastre au ajunses până la artileria lor.
- 2) Un batalion numai.
- 3) N'a fost nici un regiment la Turtucaia.
- 4) N'a fost nici un regiment 77 la Turtucaia.
- 5) Nu genandarmi ci grăniceri și au fost două batalioane din regimentul 2 grăniceri.
- 6) Nu un regiment, ci un divizion; două baterii de câmp, nu grele cum se arată.
- 7) Comandanții împreună cu Statul său major.

scopul de a sfărâma ultima rezistență a inamicului la Turtucaia, în momentul chiar când ce trebuia să fie susținută de trupele noastre de manevră, o colosă inamică destul de numeroasă venind dela Silistra, începu a se desăgura și a se asvârli asupra flancului diviziei 3 de Sofia.

Inamicul crezând că toate forțele bulgare erau la Turtucaia și că nu are în față sa decât trupe de cavalerie și că ar putea cu înlesnire cădea în spatele bulgarilor, înainta cu toată grabă; însă colonelul Zafiroff, comandantul brigadei a 3-a din divizia 1-a de Sofia, luase toate măsurile de prevedere contra acestei tentative a inamicului. Ea merse înainte, luă ofensivă și atacă imediat coloana română; batalioanele regimentelor 47 și 48 susținute de un violent foc de artilerie și infanterie se reped la atac și dau peste cap avangarda inamică, năvălesc asupra românilor dispuși în ordine de luptă; acțiunea lor fulgerătoare termină prin a demoraliza pe inamic. Dela 9 la 10 batalioane române dau înapoi în feța a 4 batalioane bulgare. Retragerea lor se prefacă apoi în debandadă. Ai noștri urmărind cu furie pe inamic acoperă terenul de cadavre. Cavaleria bulgară și germană apărând fără veste pe flancurile lor, românii sunt coprinși de o panică nebună, a-runcă: pești, rașii, cartușiere, părăsesc tunurile, camioanele, vestimintele, etc.; fiecare caută a scăpa cum poate spre Silistra, de unde în aceeași seară trecură dincolo peste Dunăre.

Trofeele noastre aci fuseră: 800 soldați prizonieri, 10 ofițeri, 3 baterii de câmp, 3 companii de mitraliere, chezoane, bagaje, automobile, diferit material sanitar, obiecte de echipament, etc.; toate acestea înprășiate pe câmpul de luptă și mai ales în tot lungul șoselei ce duce la Silistra.

Așa că după 3 ore de luptă, românii au fost bătuți cu desăvârșire și în această parte, și fură bătuți așa în cât fuseră obligați a evacua în pripă Silistra și de a trece chiar în seara seară de ceaialtă parte a Dunării.

Această schițare sumară face inutil orice comentariu asupra importanței mării noastre victorii dela Turtucaia, a grandiosului triumf al dreptății, a prăbușirii imediate a insoletului și a perfidului nostru vecin și a mărețelor sale visuri de dominațiune: din Carpați până în Balcani.

1) Era cu neputință ca generalul Topol să termine stîlbi de cum a început, tot cu învitate, opera sa la adresa noastră.
Nota Traducătorului

CLIPE

26 Octombrie 1918, Brădăști

Focul pălăie în vatră aruncând umbre mari pe albeza pereților; prin ceața fără buburiturile de tun se sud înăbușite... și sub impresia lor, vâjnit de lamina tăcării, văd par'că prin negura, frontul ocupat de reg. 34 inf. pe malul Siretului, la N. moloasa. În spatele lui, latră IX din 13 art. vârsa foc, sub conducerea Lt. Mircea Bobov. Și când s'a fost să fie, când se pregătea ofensiva, el, comandantul, suit într'un copac observator din prima linie, regula ritul și obuzele ploauu, iar traseele dușmane se răsturnau. Dar nemții li-au arit și-au început a tragi în el; douăzeci și cinci de ghiulele, s'au spari împrejural lui; pământul li împropoza, frunzele, crăcile cădeau, dar locotenentul n'a plecat o clipă dela post: și-a făcut datoria...

Apoi divizia a trecut la Mărășești ducând Dobrogeții la „luptă cruntă” — și se știe cum au lăbit valurile năvălitoare, întorcându-le: *eu fost stîlnic în mare*. Un coș tare din această stîncă dobrogeană a celtă baterie IX din 15 art.

Era în 31 Iulie, la Coșeni într-o porumbișe. În față un batalion din reg. 48 inf. tinea în loc pohoitul prusac; aripa stînga și cea dreaptă însă se retrăseseră. Lt. Mircea Bobov ceru lămuriri dela brigadă: „Nu dau încă un ordin”, i se răspunde. Și atunci se găsia în față valului și felion un singur coș din stîncă, coș mic dar tare: o baterie și un batalion. Înapoi nu știau să meangă, înainte nu puteau... deci pe loc, și pe loc au rămas. Infanteria s'a retras până la 150 metri de tunuri, iar ei, artileriști, au tras la 100 metri. Și astfel cesari întregi o mână de eroi a ținut nemicaș un pahoi de teutonii. Fără nidejde de-a se mai întoarce vrc-bădări, tunarii dobrogeni s'au pus pe muncă sub ploaia de ghioste, și-au tras brazele adânc în răndurile năvălitoare, au întors țarina românească cu singele nemțes. Nu mai erau comăde, nu se mai măsura: trăgănu numai; și-au început. Dușmanul s'a făcut un pas mai mult...

Iar dela Coșeni au fost trecuți la Măreșeu, unde în 19, 20 și 21 August au ardat celor cari vroiau să facă din Moldova un „pas” spre Rusia, că pentru un român, mor țor neșii...

Astăzi sunt în refăcere. Văz plăta iarăși la luptă! Trebuie să plece și vor începe iarăși, chiar de vor trebui să se înalță într'un jelu de țară.

Informațiuni

Politice

D. Ion Mandai, candidat pe lista guvernamentală din Constanța, ne asigură că, oricare ar fi combinațiile politico viitoare, d-sa nu va putea fi sacrificat.

Funcționarii din Cadrilater n'au primit de trei luni de zile salariile.

E și acesta un mod de a susține cauza românească în partea locului.

Musulmanilor din județul Calliacra — element care trebuie să conțene în toate scotecele noastre de acolo — încă nu li s'a hărăzit un șef religios, un moftin. Titularul, dus la Crimeea, încă nu s'a putut înapoia și nici locuitor nu are.

E și aceasta o lipsă asupra căreia atragem întreaga atenție a guvernului.

În județul Calliacra sunt probabile următoarele candidaturi guvernamentale la viitoarele alegeri: D. niș Aurel Dan, Eugen Voinescu, Salim Abdulachin și Abduraman Hasan.

Hârșovenii au descoperit un nou alimant: pâine din rumeguș de țeanne.